

TRONDHEIM KOMMUNE

Trondheim Municipality's Strategy for Innovation and Entrepreneurship (Gründerstrategi)

***Approved by City Council August 25th, 2016, case 114/16.**

***Action plan for Strategic Plan Trondheim Nordic City Labs approved by the City Council November 7th, 2017. Action plan for Greater Region of Trondheim City Council, February 1st, 2018.**

Main Action point: Trondheim Nordic City Labs

Trondheim Municipality has played an active role in attracting and attempting to maintain stability of the business and knowledge sectors in Mid-Norway since the inception of the Norwegian University of Science and Technology during the early 21st century. All the while, simultaneously stimulating the expansion of a vibrant student body and culture. Though roles and approaches have changed over the years, the Municipality supported the first 'tech-wave' of Trondheim in the 1990s during the influx of foreign direct investment and establishment of innovation wings from some of the world's top ten technology companies. Trondheim Municipality identified the region's greatest comparative advantage as the region's culture for innovation and R&D, akin to its educational institutions and work opportunities connected to the knowledge sector. From 2005 onwards Trondheim Municipality became increasingly aware of the positive impact of 'disruptive' activities from students and startup bodies, co-creation and the generational move towards entrepreneurship. In 2013 Trondheim Municipality supported the establishment of one of Norway's first coworking spaces, DIGS, along with an accelerator for culture-businesses, Atelier IISVika. By 2014 the Municipality's administration was actively lobbying for changes in business structures alongside the Norwegian Ministry of Trade and Industry and subsequently contributed content towards 'Regjeringens gründerplan' of 2015. In 2016 Trondheim Municipality, becoming increasing citizen-driven and 'open', looked inward towards their own potential for supporting Trondheim's growing startup and innovation ecosystem and attempted an organisational reboot by proposing and approving Trondheim Municipality's Strategy for Entrepreneurship (Gründerstrategi). Being the first Municipality in Norway to do so, this strategy was followed up by an Action Plan in 2017 that has a focal point of supporting good organisations with initiatives that stimulate culture and competency building in entrepreneurship. The Strategy and Action Plan also commits Trondheim Municipality to be a 'first-stop' customer through a modernised public procurement program favouring new enterprises and growth companies. All points are under the umbrella: Trondheim Nordic City Labs.

On Trondheim Municipality

Norway's third largest city and historical capital, is a place that has become synonymous with 'innovation, knowledge, and entrepreneurship' in the global arena, thanks to its culture and position as home to Norway's largest university, The Norwegian University of Science and Technology. Thanks in part to the forwarding-thinking student population making up a third of the city's population, as well as the strength of NTNU's School of Entrepreneurship and the two Technology Transfer Offices, since the 1990s Trondheim has increasingly become one of the hottest hubs for Startup communities in the Nordics. For the past decade a great number of Norwegian startups have established themselves in Trondheim first, as spin-offs from NTNU and Sintef, or following their studies. As a city with a history for doing things DIY - and bottom-up, Trondheim's municipal government has been on the front-end lobbying for modern policies and practices around new business development. After working to raise awareness within Norway's Ministry of Trade in 2014-2015 for the needs of new entrepreneurs in the post-oil economic resulting in 'Regjeringens gründerplan,' Trondheim municipality decided to turn their focus inwards and identify their own role, by creating a plan for entrepreneurship.

Trondheim Municipality's Strategy for Entrepreneurship (Gründerstrategi), co-created with the startup ecosystem, was voted in by the City Council in Autumn 2016. With its Action Plan being

launched in 2017, this makes Trondheim Municipality the first municipality plan of its kind in Norway to develop a strategy and plan for supporting startup communities and new businesses. This Strategy and Action Plan address the municipality's own purchasing-power through public procurement, offering themselves as 'the first client' to ensure that locally grown ideas with promise have the potential to meet the market. Underlining the need to support the growth and viability of the region's startup ecosystem, the Strategy for Entrepreneurship and its Action Plan focusses on: the municipality's use of their own resources in testing and providing feedback to new entrepreneurs; public procurement; attitudes and prioritising innovation and entrepreneurship; supporting locally-grown technology; strengthening entrepreneurs' competency and the visibility of Trondheim as an attractive and diverse environment for entrepreneurship. Since 2017 the Action Plan has supported coworking spaces and innovation hubs: DIGS, Work-Work, and NTNU Accel, alongside catalysts such as Technoport. Since Spring 2017, Trondheim Municipality has reworked their 'Supplier Development Program' to make it more feasible for small enterprises and entrepreneurs to compete. Additionally putting together a program called 'City Labs' in order to coach startups into being more attractive vendors for the public sector.

Aims for an effective Strategy for Innovation and Entrepreneurship:

1. Create a two-year Action Plan for innovation and new business development, connected to the Strategic Business Plan for The Greater Region of Trondheim,' focussing on building a cohesive living lab.
2. Aim to position the City of Trondheim as the most competent municipality in Norway to stimulate and endorse entrepreneurship and innovation.
3. Develop a solution for how Trondheim Municipality can support early phase financing and Risk Capital.
4. Trondheim Nordic City Labs — Ensure that Trondheim Municipality is an attractive and open arena for testing new services, designs and products —by way of contributing to innovation; and as a source of revenue for the local business sector; and to ensure that Trondheim municipality's core areas of responsibility are in a continual state of innovation.
5. Define new routines and procedures for public procurement and investment regulations, which provides improved opportunities for Supplier Development Program, and a separate tender routine that can be used to promote enterprise and social entrepreneurship.

Confirmed Goals and strategies:

1. Locally-grown technology

Trondheim Municipality has the goal to become a supportive customer for many of the newly established companies in the region, and to furthermore increase profiling efforts that showcase technology created in Trondheim.

Strategy:

- 1.1 Facilitate efforts that ensure technology created in Trondheim will be visible in the city picture.
- 1.2 Be a driven and competent customer for local startups.
- 1.3 Trondheim Nordic City Labs — Be an active public sector - research and development (OFU) partner for local startups and young enterprises.

2. Knowledge and facilitation

Trondheim Municipality has a goal to strengthen entrepreneurs' competency and the entrepreneurship culture in Trondheim.

Strategy:

- 2.1 Trondheim Nordic City Labs — Advocate and aid incubators, accelerators and coworking spaces/ innovation centres that promotes entrepreneurial activity.

2.2 Trondheim Nordic City Labs — Strengthen first-line services for entrepreneurs and startups.

2.3 Trondheim Nordic City Labs — Train pupils in Trondheim schools to be better equipped to meet the future economies by training them to code and program.

3. Attractive and diverse

Trondheim Municipality has a goal to enhance Trondheim's reputation as an innovation hub and showcase its startup communities, both nationally and internationally.

Strategies:

3.1 Trondheim Nordic City Labs — Participate and further develop Technoport as a leading organisation and international contact-point for the wider entrepreneurship culture in Trondheim.

3.2 Participate in local, national and international events that promote Trondheim as an attractive meeting place and municipality for entrepreneurs and startups.

3.3 Trondheim Nordic City Labs — Engage and ensure that many newcomers and refugees succeed with establishing companies in Trondheim.

3.4 Promote Trondheim as a Tech Capital, through its own webportal in collaboration with the Greater Region of Trondheim.

During the last year this initiative has ensured the success of the following actors and communities:

- Increased funding (600,000) to stabilise and increase activities in Trondheim's Startup innovation centre with accelerator launchpad program, DIGS www.digs.no
- Increased funding (600,000) to stabilise Trondheim's gaming and media tech coworking space, Work-Work <http://work-work.no/>
- Support and establishment of Trondheim:Only, a beta-testing service to include citizens for user feedback <https://www.facebook.com/TrondheimOnly-620902968065813/>
- Increased membership (2 million) in Technoport, a catalyst for strengthening Norway's innovation and entrepreneurship culture. Support for the 2017 conference and 2018 conference 'Big Tech' <http://conference.technoport.no/>
- Support (1.5 million) towards the NHO Public procurement program
- City Lab program (400,000) an urban living lab including Hackathons, workshops and fine-tuning business models and services that solve a problem in Trondheim
- The successful collaboration with five startups, one of which has taken their product nationally and is now working with Oslo Municipality.
- Purchasing of new services from local startups, including 'Meldaboka', 'Visit Trondheim City Card', 'Norsk e-læring', and many more.

Benefits to the community and business sector

This initiative addresses the role of the public sector in the startup ecosystem, by increasing the flow of public funding to startup activities and improving the Municipality as a customer, mentor, and participant. This initiative symbolises a commitment from the public sector to follow the lead of the startup ecosystem, confirming that the next generation of people, students and companies require a new model for economic development with improved conditions and diversity. Lastly, this initiative validates the role of other, crucial actors in the startup ecosystem, like coworking spaces, and ensures that funding is provided where financial gaps occur from low revenue activities such as community-building and profiling.

Additional information:

About the strategy: <http://www.adressa.no/nyheter/okonomi/2016/08/25/Slik-skal-Trondheim-bli-gr nderhovedstaden-13237760.ece>

About the strategy and its impact: <http://adressa.ald.no/bestillpluss?1&artReflId=13222612&aviskode=ADR&targetUrl=http%253A%252F%252Fwww.adressa.no%252F%253Fservice%253DpaywallRedirect%2526articleUrl%253Dhttp%253A%252F%252Fwww.adressa.no%252Fpluss%252Fokonomi%252Farticle13222612.ece>

Perspectives from Rådmannen: <https://www.anbud365.no/trondheim-vil-apne-grundere-vurderer-saerskilte-innkjopsordninger/>

<https://www.nho.no/Om-NHO/Regionforeninger/NHO-Trondelag/Nyheter/innovasjon-gjennom-offentlige-anskaffelser-er-mulig/>

Action Plan for The Greater Region of Trondheim's Strategy for Innovation and Entrepreneurship - Trondheim Nordic City Labs (In Norwegian)

Handlingsplan for oppfølging av Gründerstrategien og revidert Strategisk

næringsplan.

Trondheim kommune 2017 – 2019

Økt verdiskaping

Internasjonalt marked

Kortreist teknologi

Kunnskap og tilrettelegging

Attraktivitet og mangfold

Handlingsplanen for Innovasjons- og gründerstrategien 2017- 2019.

1. Trondheim, beste by for etablering - utvikle økosystemet for gründerskap

<i>Strategi :</i>	<i>4, 8</i>	<i>Innovasjons- og gründerstrategien til Trondheim</i>	<i><u>Finansiering:</u></i>
<i>Strategi :</i>	<i>1.2, 3.4,</i>	<i>Strategisk Næringsplan for Trondheimsregionen</i>	<i>Foreslått 1 mill i 2018</i>

De siste 20 årene har det vært god vekst i økosystemet for gründerskap i Trondheim. Fra 2 inkubatorer med 40 plasser for nyetablerere i år 2000 har Trondheim i dag tilbud på 7 ulike lokasjoner med en kapasitet på 220 plasser. Veksten har også kommet med økt nytt innhold har som følge av en ny kultur for bedriftsetablering og nettverksbygging blant unge etablerere. Denne veksten viste gjennom 2015 – 16 et behov for konsolidering og styrking. For 2017 er det fastsatt en støtte på 1,6 mill kroner for finansiering av fellestiltak for gruppen av oppstartsbedrifter. Støtten forvaltes og rapporteres av partnerskapet NTNU Accel, DIGS og Work-Work. Med dette prosjektet imøtekommer Trondheim kommune økosystemets manglende finansielle grunnlag, og ved å utfordre de involverte miljøene til å samarbeide om sine tilbud til gründere sikrer man et helhetlig tilbud.

Partnerskapet skal samarbeide om tilbud for gründere innenfor følgende områder

- For å få til gode samarbeid skal gründere og investornettverk kobles til hverandre, det skal også etableres møteplasser mellom gründere og etablerte bedrifter og mellom gründere og jobbsøkere.
- For å hindre frafall og få flere fram til etablering skal det gis tidligfaserådgivning til gründerne.
- Som en støtte til gründere skal det etableres en base av mentorer.
- Ivareta og imøtekomme behovet for åpne møteplasser for besøkende og byens egne gründere tilknyttet arrangement for byens organisasjoner og tilreisende ved konferanser.

2. Trondheim City Labs, - produktutvikling i samspill med kommunen og byens befolkning

<i>Strategi:</i>	2	<i>Innovasjons- og gründerstrategien til Trondheim</i>	<i><u>Finansiering:</u></i>
<i>Strategi:</i>	3.3, 3.4	<i>Strategisk Næringsplan for Trondheimsregionen</i>	<i>Delprosjekt finansiert</i>

Fra 2014 har både Norges forskningsråd og EU sitt rammeprogram H2020 for forskning hatt fokus å anvende forskning. Offentlig sektor representerer store brukergrupper. Konsepter med å gjøre byer til laboratorier for utprøving av ny teknologi er innarbeidet som metode. Både universitetet og byens gründermiljøer har forventninger til at kommunen aktiverer byens befolkning og kommunens egen drift til utprøving av produkter og tjenester.

Trondheim kommune disponerer 400 000 kroner til et prosjekt med tilgjengeliggjøring av noen av kommunens datasett.

Trondheim kommune vil i prosjektet;

- Etablere åpne databaser for et utvalg av data innenfor kommunalteknikk.
- Kommunen vil legge til rette for idemyldring rundt de åpne databasene i gründermiljøene .
- Kommunen vil utlyse finansielle tilskudd til gjennomføring av mulighetsstudier for å nyttegjøre de åpne datasettene i nye driftsrutiner eller produkter og tjenester som kan tilbys befolkningen.
- Kommunen vil oppnevne et panel for vurdering av ideene, og finansiere 3- 5 mulighetsstudier med inntil 100 000 kroner hver.
- Kommunen vil vurdere om mulighetsstudiene kan inngå i etterfølgende innovasjonspartnerskap.

3. MinVeileder - en nettbasert førstelinje etablererveiledning og -rådgivning

<i>Strategi</i> :	5	<i>Innovasjons- og gründerstrategien til Trondheim</i>	<u><i>Finansiering:</i></u>
<i>Strategi</i> :	2.4, 3.4, 5.1, 5.3	<i>Strategisk Næringsplan for Trondheimsregionen</i>	

Trondheim kommune ser behovet for å gjøre veiledning og rådgivning til gründerne mer interaktiv, effektiv og tilgjengelig. Sammen med Leiv Eiriksson Nyskaping AS har Trondheim kommune samarbeidet om utvikling av den nettbaserte tjeneste plattformen **MinVeileder** innenfor rammen av støtten til etablererveiledningen i 2017 . Første versjon av tjenesten er under utprøving i 2017, og

kommunen forventer at en større del av etablerertjenesten blir digitalisert i 2018. <https://minveileder.no/>

Bruken av **MinVeileder** vil inkludere sosialt så vel som kommersielt gründerkap. Trondheim kommune vil gjerne bidra til å etablere en felles tjeneste med de andre kommunene i Trondheimsregionen.

4. Norsk for næring- et pilotprosjekt for flyktninger som vil etablere egen virksomhet

<i>Strategi</i> :	9	<i>Innovasjons- og gründerstrategien til Trondheim</i>	<i>Finansiering:</i>
<i>Strategi</i> :	5.1, 5.3	<i>Strategisk Næringsplan for Trondheimsregionen</i>	

Trondheim kommune ønsker å ha et tilbud for flyktninger som vil etablere egen bedrift. Sammen med Folkeuniversitetet i Midt-Norge og Leiv Eiriksson Nyskaping AS har kommunen utarbeidet pilotkurset **Norsk for næring**. Kurset er rettet mot flyktninger som har tidligere erfaring med næringsdrift i opprinnelseslandet. For denne gruppen vil norskopplæring med næringsrettet innhold og form være spesielt motiverende og kan bidra positivt til integreringen. **Norsk for næring** pilotkurs er iverksatt i samarbeid med INN, EVO og NAV. Kurset har følgeevaluering av INTERREG A prosjektet RESENS. RESENS ledes av Midt-Høgskolan i Sverige og NOR universitet i Norge. Varighet er 2016 – 2018.

Tilpasset etablererveiledning for flyktninger medfører betydelige ekstra kostnader utover ordinær førstelinjetjeneste. Kommunen finansierer kursene med avkastning fra Kraftkonsesjonsfondet og integreringstilskuddet fra IMDI. Pilotprosjektet "Norsk for næring" gjennomføres i perioden april – november 2017. Kostnadsestimatet er 450 000 kroner.

5. Technoport - Profilerings av Trondheim som Teknologihovedstad

<i>Strategi:</i>	7, 8, 10	<i>Innovasjons- og gründerstrategien til Trondheim</i>	<i>Finansiering:</i>
------------------	----------	--	----------------------

<i>Strategi:</i>	<i>1.1, 1.3, 3.4, 4.1, 4.2, 5.4, 5.5</i>	<i>Strategisk Næringsplan for Trondheimsregionen</i>	
------------------	--	--	--

Siden 2006 har prosjektet og foreningen Technoport vært operativ med ansvar for messer, konferanser og del av økosystemet for innovasjon og gründerskap i Trondheim. Bystyrets vedtak om at kommunen går inn som medlem fra 2017 gjør at Trondheim kommune kan trekke store vekslers på Technoport når det gjelder promotering av Trondheim som kunnskaps- og teknologiby. Trondheim kommune gir, som hovedmedlem, et tilskudd til driften med 2 millioner kroner i 2017, og vil også inneha en styreplass.

Avtalen spesifiserer hvilke oppgaver foreningen skal løse i samarbeid med eller på vegne av Trondheim kommune, og hvordan Technoport kan bidra til at Trondheim framstår som en internasjonal teknologi hub med et økosystem for gründerskap som har internasjonal målestokk.

6. Innovasjonspartnerskap - kommunen som partner for lokale oppstartsbedrifter

<i>Strategi :</i>	<i>1, 3</i>	<i>Innovasjons- og gründerstrategien til Trondheim</i>	<i>Finansiering:</i>
<i>Strategi :</i>	<i>1.2, 1.3, 4.1</i>	<i>Strategisk Næringsplan for Trondheimsregionen</i>	<i>Mangles</i>

De siste 3 årene har Trondheim kommune deltatt i ulike prosjekter når Norges forskningsråd, NHO, KS med flere har adressert offentlig sektor sin betydning for nyskaping i næringslivet. Det gjelder både rene innkjøp og investeringer det knytter seg utviklingsoppgaver til.

I 2014 bevilget Bystyret penger til et disposisjonsfond, Universitetsby-fondet, for slike oppgaver. Både i 2015 og 2016 ble fondsmidlene benyttet til prosjekter. For 2017 gjenstår det fondsmidler til et forprosjekt, og dette skjer i samarbeid med Oslo kommune og Mode Sensor AS. Dette omhandler et produkt innenfor helse- og velferdsteknologi, hvor både Trondheim og Oslo kommune bistår prosjektet gjennom enheter for helse & velferd sitt personale, som rådgivere til produktutviklingen,

og med brukere av hjemmebaserte tjenester til verifisering av produktet. Esbjerg kommune, med dansk innovasjonsfond, er også delaktig.

Det finnes pr i dag ingen budsjettpost for å dekke Trondheim kommunes deltakelse i hovedprosjektet i 2018.

7. Skaperglede - Makerspace og Ungt Entreprenørskap som en del av Trondheimsskolen

<i>Strategi:</i>	6	<i>Innovasjons- og gründerstrategien til Trondheim</i>	<i>Finansiering:</i>
<i>Strategi:</i>	3.4	<i>Strategisk Næringsplan for Trondheimsregionen</i>	<i>UE: gjennom Trondheimsregionen</i>

Vitensenteret i Trondheim har bygd opp et Makerspace der tradisjonelt håndverk og fremtidens digitale verktøy kan brukes på både anvendte realfagsprosjekt og tverrfaglig praktisk læring. Trondheim kommune har innledet et samarbeid med Vitensenteret hvor senterets Makerspace brukes som en ressurs inn i skolen. Formålet med prosjektet er å styrke realfag og gjøre elevene i Trondheimsskolen bedre rustet til å møte fremtidens næringsliv. I første omgang krever dette at en lærer kan bidra til å utvikle et undervisningsopplegg, og for 2017 benytter Trondheim kommune 250 000 kroner av Bystyrets tilleggsbevilgninger til undervisningsopplegget. I tillegg har Trondheim folkebibliotek en Maker-kordinator på biblioteket.

Gjennom Trondheimsregionens avtale med Ungt Entreprenørskap (UE) har Trondheimsskolene tilgang på UE sitt omfattende tilbud av aktiviteter for entreprenørskap. De skolene som bruker UE er fornøyd med tilbudet, men det er en målsetting å få opp antall skoler som benytter seg av tilbudet som en del av skolehverdagen.

8. Sports- og mediateknologi- nettverk for utvikling av arrangementteknologi/sportsteknologi?

<i>Strategi:</i>	1, 2	<i>Innovasjons- og gründerstrategien til Trondheim</i>	<i>Finansiering:</i>
<i>Strategi:</i>	13.3, 3.4	<i>Strategisk Næringsplan for Trondheimsregionen</i>	

Prosjektene med utbyggingen av Granåsen og Trondheim Spektrum for byens store idrettsarrangement har fokus på innovasjon, nyskaping og kommersialisering av media-, sports- og

arrangementsteknologi. Nettverket Nxt Media består per dags dato av 40 bedrifter og 300 medlemmer. Aktører som NRK, Norges Skiforbund og NTNU ønsker å utnytte Granåsen og andre uterom som levende laboratorier. Arbeidet videreføres som ledd i forberedelsene til store arrangement. Et nasjonalt Sport Tech Forum Norway ble etablert høsten 2017. Det består av X antall medlemmer med et felles fokus på sportsteknologi, og jobber med etablering av en klynge av bedrifter som kan søke Innovasjon Norge om deltakelse i Arena-program fra 2018.

Arbeidet med klyngeetablering er finansiert av utbyggingsprosjektet Granåsen og Smart Green Region prosjektet. Det er allerede utarbeidet en mulighetsstudie "Granåsen og teknologi", samt gjennomført en rekke "mobiliseringstiltak" for å engasjere byens innovasjons- og gründermiljø. Dette gjennom bl.a seminar og utstilling i forbindelse med Raw Air mars 2017.

9. Sommerjobb for ungdom som gründere

<i>Strategi:</i>	1, 2	<i>Innovasjons- og gründerstrategien til Trondheim</i>	<i>Finansiering:</i>
<i>Strategi:</i>	1.1, 1.2, 1.3, 1.5, 4.1, 4.2, 4.5, 5.4	<i>Strategisk Næringsplan for Trondheimsregionen</i>	

Bystyret gjorde i juni 2017 følgende vedtak:

“Bystyret ber rådmannen fremme en sak om hvordan et prosjekt med sommerjobber for ungdom som gründere kan gjennomføres i Trondheim. Saken bør vise forretningsmodell og økonomi.”

Rådmannen vil komme tilbake til dette med en egen sak.

10. Venture cup

<i>Strategi:</i>	1, 2	<i>Innovasjons- og gründerstrategien til Trondheim</i>	<i>Finansiering:</i>
<i>Strategi:</i>	1.1, 1.2, 1.3, 1.5, 4.1, 4.2, 4.5, 5.4	<i>Strategisk Næringsplan for Trondheimsregionen</i>	

Venture Cup er verdens største forretningsplankonkurranse, og har vært arrangert i Norge siden 1999. Trondheim kommune støtter den regionale Venture Cup arrangert av NTNU med NOK 150 000,-.

11. Bidra til rask internasjonalisering av oppstartsbedrifter

<i>Strategi:</i>	<i>1, 2</i>	<i>Innovasjons- og gründerstrategien til Trondheim</i>	<i>Finansiering:</i>
<i>Strategi:</i>	<i>1.1, 1.2, 1.3, 1.5, 4.1, 4.2, 4.5, 5.4</i>	<i>Strategisk Næringsplan for Trondheimsregionen</i>	<i>Delprosjekt finansiert</i>

Rask internasjonalisering er et viktig suksesskriterium for oppstartsbedrifter. Trondheim kommune/ Trondheimsregionen kan bidra til dette gjennom å ta med bedrifter på internasjonale møteplasser som for eksempel SXSW, sjømatmessa i Brussel, Smart City Expo i Barcelona. Dette vil skje gjennom samarbeid med de andre storbyene, Innovasjon Norge og UD.

12. Start Trondheim

<i>Strategi:</i>	<i>1. 2</i>	<i>Innovasjons- og gründerstrategien til Trondheim</i>	<i>Finansiering:</i>
<i>Strategi:</i>	<i>1.1, 1.2, 1.3, 1.5, 4.1, 4.2, 4.5, 5.4</i>	<i>Strategisk Næringsplan for Trondheimsregionen</i>	<i>Delprosjekt finansiert</i>

13. Fornybarklyngen

Handlingsplanen for Strategisk næringsplan

2017-2019

Det er en sammenheng mellom handlingsplanen for Strategisk Næringsplan og handlingsplanen for Gründerstrategien. Gründerstrategien kom som et supplement til næringsplanen fra 2017. Handlingsplanen er basert på ekstra ressurser til arbeidet med gründerskap. Det løpende næringsrettede arbeidet som følger av strategisk næringsplan inneholder også tiltak som representerer tilrettelegging for gründere. Disse tiltakene er omtalt i det etterfølgende.

Tiltak		Strategi	Hva
1.1	Forskere ut i bedrift (FiB)	1.1, 1.2, 1.3, 4.1	For å styrke kontakten mellom næringslivet og FoU-miljøene har bedriftene i regionen tilgang til en forsker eller et forskerteam, som kan bistå med innovasjons- og utviklingsarbeid. SINTEF forvalter oppdraget på vegne av Trondheimsregionen.
1.2	Kobling student og næringsliv	1.1, 1.3, 5.2	For å styrke kontakten mellom studenter /akademia og næringsliv, bidrar Trondheimsregionen med å videreformidle informasjon om NTNU Bridge, Ekspert i Team og andre mulige samarbeidsformer mellom studenter og bedrifter. I tillegg gis det reisestøtte til studenter fra NTNU og BI som tar prosjekt-, bachelor- eller mastergradsoppgave i kommunene utenfor Trondheim, enten i samarbeid med lokalt næringsliv eller kommunen. Forsker i bedrift, tiltak 1.1, skal også jobbe med studentmobilisering og bidra til flere studentoppgaver der dette er mulig.

1.3	Arrangere innovasjonsfrokost	1.1, 1.2, 4.1,4.4	I samarbeid med Technoport arrangeres det frokostmøter mellom relevant akademia og næringsliv, hvor forskere presenterer forskningsfronten innen relevante tema.
1.4	Styrke klyngeetablering i Trondheimsregionen	1.1, 1.2, 1.4, 1.5, 4.1, 4.2, 4.4, 5.5	Styrking av regionale næringsklynger er en sentral del av norsk næringspolitikk. Bedrifter i sterke industrielle klynger har bedre utviklingsmuligheter enn enkeltstående bedrifter, og effekten vil ofte være selvforsterkende. I samarbeid med Innovasjon Norge vil Trondheimsregionen bidra til å finansiere de regionale klyngeøknadene som vurderes gode nok av Innovasjon Norge. I de klyngene som blir etablert skal næringsapparatet i Trondheim kommune/Trondheimsregionen være representert.
1.6	Fremme digitaliseringen i næringslivet gjennom samarbeid med NTNU Digital og SINTEF Digital	1.1, 1.2, 1.3, 1.5, 5,2	Både NTNU og SINTEF har samlet sine ressurser inne digitalisering, og det jobbes med å få på plass en ordning der bedrifter kan få hjelp av studenter/ansatte til å utvikle nye digitale forretningsmodeller. En arbeidsgruppe vil jobbe med modell og innhold.

3.7	Bidra til gjennomføring av relevante næringsanalyser i Trondheimsregionen	3.4, 2.4, 4.4, 5.4, 5.5	Trondheimsregionen vil bidra til gjennomføring av relevante kartlegginger og analyser av næringslivet i regionen. Det er en forutsetning av at flere partnere er med på finansiering. Herunder Impello-analysen med fokus på teknologiselskapene, bransjeanalysen for havbruk og bransjekartlegging av finansi- og IT-næringen.
3.9	Ferdigstille strategi for næringsareal	3.1	Trondheimsregionen har over tid jobbet sammen med kommunene og næringsaktørene med å kartlegge behov og tilgang på forskjellige typer næringsareal. Det tas sikte på endelig vedtak av strategien medio 2018.
4.5	Bidra til internasjonalisering av regionens næringsliv	4.2, 5.5	Trondheimsregionen vil ta en mer aktiv rolle i å bidra til internasjonalisering, i samarbeid med nasjonale aktører som UD og Innovasjon Norge. Det vil også være aktuelt internasjonaliseringsaktiviteter i regi av klyngeaktørene og i nyskapingsmiljøet.
5.7	Omdømmebarometeret	5.1	For å måle temperaturen internt i regionen og eksternt, samt sammenligne Trondheimsregionen med andre storbyregioner, er det viktig å gjøre opp status med jevne mellomrom. Ved å benytte samme metodikk som ved tidligere undersøkelser får man også en tidsserie, og indikatorer på hva som fungerer og hva man eventuelt kan/bør forbedre.

5.8	Bidra til styrking av reiselivsnæringen i Trondheimsregionen	5.1	Et bedre og mer forpliktende samarbeid mellom kommunene i Trondheimsregionen om utvikling av reiselivet gjennom Visit Trondheim vil kunne bidra til bedre resultater for aktørene og en mer effektiv offentlig ressursbruk.
5.9	Styrke Trondheim som teknologihovedstad gjennom å fortelle suksesshistoriene om kommersialisering av teknologi i Trondheimsregionen	5.1, 5.2, 5.4, 5.5	Ved å få frem de gode historiene fra regionen ønsker man å skape engasjement og glød rundt det å virke og bo i regionen, inspirere andre til å satse på ideene sine, og skape et positivt
	Forsvarskoordinator - økt næringsutvikling av Forsvarets innkjøp og aktiviteter		Trondheim kommune vil sammen med Stjørdal kommune og Trøndelag fylkeskommune finansiere en forsvarskoordinator over fire år, som blant annet får som oppgave å jobbe med næringsutvikling knyttet til innkjøp fra Forsvaret.
	Medlemskap i Climate Kic - grønn næringsutvikling		Trondheim kommune og NTNU er begge medlem i Climate Kic, som er EUs største initiativ knyttet til klima og innovasjon. programmet kan brukes både til å akselerere, demonstrere og skalere innovasjoner, og selve søknadsprosessen er betraktelig enklere enn andre EU-program.

7: World E-sport Tech Forum, -E-sport på Lademoen

Prosjektet er forankret i strategi 6 i Innovasjons- og gründerstrategien for Trondheim og i punktene i handlingsdelen av revidert Strategisk næringsplan for Trondheimsregionen.

Tekst: Trondheim kommune vil legge til rette for et gaming, IKT og tilbud i programmering i samarbeid med Technoport og Work-Work. Tilbudet legges til Lademoen i tilknytning til en av våre lokaler i bydelen. Vi vil med dette gi et fritidstilbud som er knyttet til læring, og samtidig gjøre attraktivt datautstyr tilgjengelig for flere grupper. Trondheim kommune er i dialog med Technoport og WorkWork for å starte en pilot. Målet er å bruke piloten til å finne en modell som kan etableres i flere bydeler.

Målet på sikt er at byen får programmerere, men også et bredere underlag for en e-sportsby. Dette er viktig for å vekke interessen til de som skal bemanne framtidig industri.

200.000,-

Vedlegg 1:

Innovasjons- og gründerstrategien for Trondheim kommune

Strategien ble vedtatt av Bystyret august 2016. Den adresserer 3 innsatsområder der Trondheim kommune sin delaktighet kan gjøre en forskjell. Innsatsområdene har 10 strategier, og prosjektene eller driftsaktivitetene i handlingsplanen er forankret i en eller flere av disse strategiene.

1. Kortreist teknologi:

Målet er at Trondheim kommune blir kunde av lokale oppstartsbedrifter og viser fram teknologi skapt i Trondheim.

Strategier:

- 1. Legge til rette for at teknologi skapt i Trondheim blir synlig i bybildet.*
- 2. Være en krevende og kompetent kunde for lokale oppstartsbedrifter.*
- 3. Være en aktiv OFU partner for lokale oppstartsbedrifter.*

2. Kunnskap og tilrettelegging:

Målet er å styrke gründerkompetansen og gründerkulturen i Trondheim.

Strategier:

- 4. Legge til rette for inkubatorer / akseleratorer / co-working spaces som fremmer gründeraktivitet.**
- 5. Styrke førstelinjetjenesten for gründere.**
- 6. Gjøre elevene i Trondheimsskolen bedre rustet til å møte fremtidens næringsliv gjennom opplæring i koding og programmering**

3. Attraktivitet og mangfold :

Målet er å styrke Trondheim sitt omdømme som tyngdepunkt for innovasjon nasjonalt og internasjonalt.

Strategier:

- 7: Deltakelse i videreutvikling og drift av Technoport som ledende organisasjon og internasjonalt kontaktpunkt for den brede gründerkulturen i Trondheim.**
- 8: Delta på lokale, nasjonale og internasjonale arrangementer for å promotere Trondheim som attraktiv kommune for gründere.**
- 9: Bidra til at flere flyktninger lykkes med å etablere bedrifter i Trondheim.**

10: Promotere Trondheim som teknologihovedstad gjennom en egen webportal i samarbeid med Trondheimsregionen.

VEDLEGG 2:

Næringslivets innspill til handlingsplan for Innovasjons- og gründerstrategien. Næringsforeningen i Trondheimsregionen.

Forslaget inneholder 6 arbeidsområder med utkast til innhold. Beskrivelser fra NiTR sitt dokument:

1. ØKT ØKONOMISK SATSING

- **Kraftfondet 6,8 milliard er et resultat av langsiktig og suksessrik industriutvikling av Trondheim kommune**
- **Alt 1 : 3 % av Fondet (200 mill) settes av i et *Næringsutviklingsfond* som skal brukes de neste 10 år for å styrke kommunens framtidige skattefundament – dette er utover det som i dag er kommunens satsing**
- **Alt 2 : Kommune bruker ytterligere 20 mill årlig av kraftfondets avkastning til næringsutviklingsformål**
- **Dette vil gi kommunen en fantastisk avkastning – 100 x innsatsen årlig fra 2025 (2 milliarder / 20 mill) Ved 50% måloppnåelse (dvs 5000 nye teknologiarbeidsplasser) blir avkastningen «bare» 50 x !**

2. OFFENTLIGE INNKJØP SOM VERKTØY

- **Driftsbudsjett : 1 mrd, 0,7 mrd fordelt på ca 100 rammeavtaler, Investeringsbudsjett: 2,5 mrd**
- **1. Økt satsing på nasjonalt leverandørutviklingsprogram**
- **2. Ny bestemmelse i alle rammeavtaler som gir kommunen adgang til å**

kjøre fra oppstartsbedrifter/pilot salg

- **3. Operativ bistand til gründere som ønsker kommunen som pilotkunde – egen dedikert ansatt**
- **4. Bli mer proaktiv for å presentere egne fremtidige behov(utfordringer)**
- **5. Stille krav om dialogmøte for anskaffelser over 5 MNOK**
- **6. Sette mål for antall OFU-kontrakter og pilotkunde avtaler pr år, øke**

budsjettposten satt av til dette

- **7. Rask saksbehandling og beslutningsstrukturer for FoU-prosjekter**
- **9. Operativ bistand til alle kommunalt ansatte som har en ide til et kommersielt produkt – etableringen av TTO for Trondheim kommune.**

3. TECHNOPORT

Technoport 2.0 etableres i 2017 med årlig budsjett på 20 -25 mill i 10 år gjennom bidrag fra regionale/nasjonale aktører. Mål

- **Styrke Trondheims attraktivitet som innovasjonsby internasjonalt**
- **Organisering og finansiering**
- **Medlemsforening, sentrale regionale og nasjonale aktører**
- **Årlig medlemsavgift 0,5 – 2 mill (3 medlemskategorier)**
- **NTNU, SMN 1 og Adressa er med på 2 mill hver årlig, mange positive leads**
- *Kommunen som strategisk aktør må delta med 2 MNOK/år, tilsvarende*

øvrige strategiske aktører

4. ENTREPRENØRSKAPSKULTUR

- **Styrke tidlig fase aktører i verdikjeden (OU og områdeløft)**
- *1. Styrke 1.linjetjenesten overfor nye gründere*
- *.Kommunen må bistå finansielt DIGS, Work Work, NTNU*
- *Accel o.l i en oppstartsfasen (3 år)*

5. STYRKE TIDLIG FASE AKTØRENE I VERDIKJEDEN

- **Fremme entreprenørskap blant unge**
 - 1. Økt satsing på å fremme entreprenørskap i grunnskolen og ungdomsskolen med bl a satsing på Trondheim Maker Faire
- **Ungt Entreprenørskap – alle skoler skal med, fremheve de beste skolene**
- **2. Fra Studieby nr 1 i Norge til Studieby nr 1 i Norden**
- **3. Bruke NTNU studentene for å fremme innovasjon i egne virksomheter og avdelinger:**
 - **NTNU Entreprenørskole**
 - **Ekspert i team / humanister i praksis**
 - **NTNU Bridge**
 - **Definere behov og være krevende kunde**

6. INFRASTRUKTUR

- **Proaktiv i planlegging og tilrettelegging**

- **Ett Campus – NTNU til byen – stort byutviklingsprosjekt – skaper en internasjonal attraktivitet for økt gründerskap**
- **SIVA Innovasjonssenter i Trondheim – byggestart 2016**
- **Ocean Space Center**
- **Flere DIGS og Work Work**
- **Trondheim kommune bør promotere og gjennomføre visjonære prosjekter som legger til rette for en effektiv infrastruktur for å prøve ut og ta i bruk nye løsninger i samfunnet (Eksempelvis «Living Labs» – «Smart Community» - «videreutvikling av Trådløse Trondheim»)**

Vedlegg : ?? (skal vi ha med vedleggene nedenfor?)

Samarbeidsarenaene for prosjektgjennomføringen

- **NiTR fagråd for kommersialisering**
- **Innovasjon Norge**
- **Flergangsgründerne**
- **Inkubatorer og næringshager**
- **Rådgivere**
- **Entreprenørskolen**
- **Studentene START**
- **Makerbevegelsen og UE**

- **Intraprenørskap i klynger, Fornybar, Tequity, Aquatech, Green Petroleum**

Samarbeidsarenaene i egen organisasjon

TK investeringsplan for digitalisering (IT tjenesten og org)

TK drift innkjøp (innkjøpsavdelingen)

TK OU (skolesatsing entreprenørskap)

TK HV (Velferdsteknologiprogrammet, investeringer)

TK BU (klima og miljøhandlingsplanen, urban mobilitet, campus)

TK Miljøpakken (investeringer)

TK StudyTrondheim

Vedlegg : Nasjonale føringer / Satsinger statsbudsjett 2016 / 2017

- **Etablererstipend +150 mill. kroner -> 350 mill. kroner**
- **Miljøteknologiordningen +134,5 -> 464,5 mill. kroner**
- **IFU/OFU videreføres på samme nivå ca 300 mill. kroner**
- **Risikolån 2,5 mill uten sikkerhet + rente og avdragsfrihet**
- **10 mill til «Spill ut i verden»**
- **Investinor 100 mill øremerket små/2 nye landsdekkende såkornfond/BIA**
- **Skattefunn/formuesskatt**
- **Vurderer å styrke insentivene til ansattes medeierskap, herunder aksjer og opsjoner**
- **Grundere skal raskere få utbetalt midler fra IN – økt forskuddsutbetaling**
- **Pre såkorn styrkes med 100 mill. kroner i 2016**

- **Attraktivitetsprogram – 15 mill. kroner**
 - **Vekst (mobilisering av flerkulturelle og kvinner)**
 - **Fast Track «Start in Norway.**
 - **Digitalisering IN**
- **+ 10 mill til Nasjonalt program for leverandørutvikling**
- **+ 2 mill OFU øremerket pleie/omsorg**
- **Sosialt entreprenørskap**
- **Gjennomgang lover og regler – generell forenkling**
- **Profilering**

Vedlegg :

Sammendrag av kommunens interne utviklingsplaner

Kommuneplanens samfunnsdel

Fouri strategien

Handlingsplan for næringsutvikling i Trondheimsregionen